

Kwaliteitslabel leermiddelen

Begeleidende nota

Inhoud

<i>Beleidssamenvatting</i>	3
1. <i>Inleiding</i>	4
1.1. Opdracht en doel	4
1.2. Definitie en scope	4
2. <i>Gelopen traject</i>	5
2.1. Ontwikkeling kwaliteitskader en beoordelingsprocedure	5
2.2. Focusgroepen	6
2.3. Pilootstudies	7
3. <i>Kwaliteitskader en leeswijzer</i>	8
3.1. Structuur	8
3.2. Kwaliteitskader leermiddelen	9
3.3. Leeswijzer	12
4. <i>Werken op twee sporen</i>	13
4.1. Zelfevaluatie	13
4.2. Beoordelingsprocedure	13
5. <i>Prijs en betaalbaarheid</i>	16
6. <i>Interne kwaliteitszorg</i>	17

Beleidssamenvatting

Leerpunt kreeg in april 2025 de opdracht van de Vlaamse Regering om een “*onafhankelijk keurmerk voor leermiddelen, gebaseerd op het werk van de Kwaliteitsalliantie*” te creëren. Daarvoor doorliep Leerpunt een intensief traject. Een expertcommissie stelde een wetenschappelijk onderbouwd kwaliteitskader op, dat vervolgens langs focusgroepen met verschillende stakeholders ging voor feedback. Op basis daarvan werd het kwaliteitskader herwerkt en werden twee pilootstudies uitgevoerd. Na afloop van de pilootstudie werd het kwaliteitskader opnieuw herwerkt.

Het **kwaliteitskader** bestaat uit 3 kwaliteitscriteria, met 7 indicatoren en 32 items. Daarnaast ontwikkelt Leerpunt een leeswijzer die extra duiding en onderbouwing geeft bij het kader om het gebruik ervan laagdrempelig en hanteerbaar te maken, en om een uniforme interpretatie te bevorderen.

Er wordt gewerkt op **twee sporen**: een zelfevaluatietool en een beoordelingsprocedure. De **zelfevaluatie** is bedoeld voor leraren(teams) en organisaties die met het kwaliteitskader aan de slag willen om hun eigen leermiddelen te beoordelen. De tool zal gratis beschikbaar zijn, maar zal niet leiden tot een kwaliteitslabel. Via de **beoordelingsprocedure** zullen aanbieders (uitgeverijen en andere actoren) hun leermiddelen kunnen laten beoordelen. Dit gebeurt tegen betaling (kostengebaseerd) en leidt mits positieve beoordeling tot een kwaliteitslabel, dat gepubliceerd zal worden op de website van Leerpunt.

De beoordelingsprocedure start met een prescreening waarbij Leerpunt de ontvankelijkheid en omvang van het leermiddel controleert, de omvang van het leermiddel en zo ook de prijs voor de beoordelingsprocedure bepaalt. Vervolgens stelt Leerpunt een beoordelingscommissie samen, bestaande uit wetenschappelijke experts en onderwijsprofessionals, die eerst individueel en vervolgens tijdens een gezamenlijke beoordelingscommissie het leermiddel beoordelen. Onder begeleiding van Leerpunt wordt vervolgens een feedbackverslag geschreven.

Leerpunt ondernam verschillende stappen om een beoordeling **zo betaalbaar mogelijk** te maken. Er werd geïnformeerd naar een samenwerking met de KMO-portefeuille, er werd onderzocht of een BTW-vrijstelling mogelijk is, en in de pilootstudies werd het minimum aantal beoordelaars onderzocht.

Er werden verschillende **kwaliteitszorgmaatregelen** genomen volgens de fases van de PDCA-cyclus, zowel tijdens de ontwikkeling van het kwaliteitskader als tijdens de opzet en uitvoering van de pilootstudies. Daarnaast zijn er verschillende maatregelen voorzien om aan kwaliteitszorg te doen tijdens de uitrol van het kwaliteitslabel.

1. Inleiding

1.1. Opdracht en doel

In het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 “Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen” wordt de ontwikkeling van “een onafhankelijk keurmerk voor leermiddelen, gebaseerd op het werk van de Kwaliteitsalliantie”¹ voorzien.

Op de ministerraad van 25 april 2025 werd die opdracht toevertrouwd aan de private stichting Leerpunt: “de Vlaamse Regering [beslist] tot een financiële ondersteuning van maximaal 3,49 miljoen euro voor de private stichting Leerpunt voor de ontwikkeling en toekenning van keurmerken voor leermiddelen en professionaliseringsinitiatieven voor de periode van 28 april 2025 tot en met 30 juni 2028.”² Leerpunt is een stichting die in 2022 werd opgericht met als doel de onderwijspraktijk te versterken via wetenschappelijke inzichten, en stimuleert evidence-informed werken in onderwijs om het leren van de leerlingen te versterken.

Het doel van het kwaliteitslabel is meervoudig. Leerpunt wil:

- scholen helpen bij het zoeken naar en selecteren van kwaliteitsvolle en wetenschappelijk verantwoorde leermiddelen;
- bijdragen aan het verhogen van de kwaliteit van leermiddelen in Vlaanderen;
- het brede onderwijsveld en alle betrokken stakeholders versterken in hun professionaliteit, en helder inzicht geven in wat een kwaliteitsvol leermiddel is en welke elementen daarin vervat zitten; en
- leraren(teams) en organisaties concrete handvatten aanbieden om hun zelf ontwikkelde leermiddelen te evalueren.

1.2. Definitie en scope

Een leermiddel is het overkoepelende begrip voor alle materialen die in een formele lessituatie gebruikt worden om leerlingen kennis en vaardigheden bij te brengen.³ Voor het kwaliteitslabel gaat het om het geheel van materialen dat wordt gepresenteerd aan de eindgebruiker en wat dus nodig is om het leermiddel succesvol in te zetten.

Zoals vastgelegd in het goedgekeurde plan van aanpak, zal voorrang worden gegeven aan materialen:

¹ <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/69476> p. 142.

² <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/leerpunt-349-miljoen-euro-subsidie-voor-de-ontwikkeling-en-toekenning-van-keurmerken-voor-leermiddelen-en-professionaliseringsinitiatieven>

³ Definitie (deels) gebaseerd op de definitie van leermiddelen door de Kwaliteitsalliantie (Departement Onderwijs en Vorming, 2022) en het kwaliteitskader voor leermiddelen (Bellens et al., 2022).

- van commerciële aanbieders;
- met focus op de leergebieden Nederlands en wiskunde;
- voor het basisonderwijs.

Na verloop van tijd zullen ook leermiddelen voor andere leergebieden en voor het secundair onderwijs beoordeeld worden. Het deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs en hoger onderwijs blijven buiten de scope van de beoordelingsprocedure.

In wat volgt zal het gelopen traject en het kwaliteitskader worden toegelicht. Vervolgens komt een bespreking van de twee sporen (zelfevaluatie en beoordelingsprocedure), om tenslotte de aspecten prijs en betaalbaarheid, en interne kwaliteitszorg te behandelen.

2. Gelopen traject

Voor de ontwikkeling van het kwaliteitskader dat hier voorligt, werd een uitgebreid gefaseerd traject gelopen met een combinatie van onderzoeksmethoden:

- ❖ In een eerste fase stelde een expertcommissie onder begeleiding van Leerpunt het wetenschappelijk onderbouwd kader op, waarbij vervolgens kwaliteitsindicatoren en items werden geformuleerd. Aansluitend werd in samenwerking met Leerpunt een beoordelingsprocedure ontwikkeld om leermiddelen systematisch te beoordelen.
- ❖ Er werden door Leerpunt focusgroepen met verschillende stakeholders georganiseerd om feedback te verzamelen over het kwaliteitskader en de beoordelingsprocedure, en om het geheel te toetsen aan de praktijk van de betrokken stakeholders. Op basis daarvan herwerkte de expertcommissie het kwaliteitskader.
- ❖ Vertrekkende van het uitgewerkte kader, de procedure en de inzichten van de focusgroepen, werden pilootstudies uitgevoerd waarin het kwaliteitskader en de beoordelingsprocedure in de praktijk werden getest. Tenslotte herwerkte de expertcommissie in samenwerking met Leerpunt het kader en de procedure op basis van de resultaten van de pilootstudies.

2.1. Ontwikkeling kwaliteitskader en beoordelingsprocedure

Het raamwerk voor een onderbouwd kwaliteitskader werd ontwikkeld door een groep van onafhankelijke experts. Begin mei 2025 nam Leerpunt daarvoor contact op met een twintigtal wetenschappers en experts met specifieke expertise in leermiddelen. Op basis van beschikbaarheden op korte termijn en met belangenvermenging als exclusie criterium (bijvoorbeeld: de expert werkt voor een uitgeverij), werd de expertcommissie samengesteld. De commissie werd als volgt samengesteld:

Naam	Instelling
Filip Moons (voorzitter)	Freudenthal Instituut Universiteit Utrecht (wiskundedidactiek)
Kim Bellens	Thomas More/Scholencluster Tessenderlo-Leopoldsburg
Heleen Rijckaert	De Taalunie
Anne Luc van der Vegt	Nationaal Kennisinstituut Onderwijsonderzoek (voormalig NRO, Nederland)

Zoals bepaald in het Vlaams Regeerakkoord, werd bij de ontwikkeling van het kwaliteitskader vertrokken van het werk van de Kwaliteitsalliantie⁴. Daarnaast werden analyses van praktijken in andere landen en wetenschappelijk onderzoek gebruikt om het kader te ontwikkelen⁵. De expertcommissie ontwikkelde vervolgens een beoordelingsprocedure, die verder verfijnd werd door het team van Leerpunt.

2.2. Focusgroepen

In augustus 2025 werden acht focusgroepen met 53 deelnemers georganiseerd met alle betrokken stakeholders om de eerste versie van het kwaliteitskader te toetsen op bruikbaarheid en validiteit en waar nodig aan te vullen of te verfijnen. Volgende stakeholders werden hierbij bevraagd:

1. Pedagogische begeleidingsdiensten en AHOVOKS
2. Sectorverantwoordelijken
3. Onderzoekers
4. Ontwikkelaars en aanbieders van leermiddelen (uitgeverijen)
5. Leraren basisonderwijs
6. Leraren secundair onderwijs
7. Schoolleiders basis- en secundair onderwijs
8. Onderwijsinspectie

Alle onderwijsverstrekkers werden bij de focusgroepen betrokken. Na de focusgroepen kregen de participanten nog de kans om feedback te geven op de verslaggeving. Daarna volgde de wetenschappelijke rapportering door Leerpunt (transcriptie, verslaggeving, verticale en horizontale analyse⁶), waar de expertcommissie mee aan de slag ging voor een verdere verfijning van het kwaliteitskader.

⁴ <https://www.vlaanderen.be/publicaties/naar-een-kwaliteitsalliantie>

⁵ Een uitgebreide rapportering en literatuurlijst zal in het wetenschappelijk rapport beschikbaar zijn.

⁶ Een systematische vergelijking en overkoepelende synthese van de bevindingen uit de verschillende focusgroepen.

2.3. Pilootstudies

In oktober en november 2025 organiseerde Leerpunt twee pilootstudies waarin beoordelingscommissies de toepassing van het kader en de procedure voor het toekennen van het kwaliteitslabel getest en geëvalueerd hebben. Er werden 11 leermiddelen opgenomen in de pilootstudies, beoordeeld door 37 beoordelaars in 8 beoordelingscommissies.

	Leermiddel	Uitgeverij	Onderwijsniveau
Piloot A	Mavo & ik	Van In	SO
	Univers Français	Pelckmans	SO
	Geschiedenis	Lernova	SO
	Vademecum Hout	PMG, Woodwize, KOV, OVSG & POV	SO
	Veilig Leren Lezen	Zwijsen	BaO
	Dag Jules!, Dag Loeloe!, Dag Pompom!	Zwijsen	BaO
Piloot B	Reken Maar!	Van In	BaO
	Wiskanjers – Ijsbergversie	Plantyn	BaO
	Kadet	Die Keure	BaO

Het doel van piloot A was om de **betrouwbaarheid, externe validiteit, bruikbaarheid en hanteerbaarheid** van het kwaliteitskader te beoordelen: is het kader voldoende generiek om breed inzetbaar te zijn in het Vlaamse leerplichtonderwijs? Per leermiddel in piloot A werd een aparte beoordelingscommissie opgezet⁷, met drie tot vijf beoordelaars (om het minimumaantal beoordelaars te onderzoeken in functie van het betaalbaar houden van een beoordeling) voor acht leermiddelen.

Het doel van piloot B was om **de interne validiteit** te meten: komen verschillende beoordelingscommissies onafhankelijk van elkaar tot vergelijkbare resultaten, op basis van het ontwikkelde kwaliteitskader? Daarom werd gekozen om in piloot B met dubbele beoordelingscommissies te werken⁸.

De beoordelingscommissies werden samengesteld door een brede oproep naar zowel wetenschappers als naar onderwijsprofessionals, via sociale mediakanalen en via eerder geregistreerde geïnteresseerden via de website van Leerpunt. Zij werden gescreend op

⁷ Vijf beoordelingscommissies met één leermiddel, één beoordelingscommissie met drie leermiddelen

⁸ Twee beoordelingscommissies van vijf beoordelaars met dezelfde drie leermiddelen

achtergrondkenmerken (bv. ervaring), belangenconflicten (bv. werkte mee aan de ontwikkeling van het leermiddel dat beoordeeld werd), en kregen vervolgens een digitale opleiding door het wetenschappelijk team van Leerpunt om een uniforme interpretatie van het kwaliteitskader te bevorderen. Daarnaast werden er ook opstartgesprekken met elke beoordelingscommissie georganiseerd en werden er vragenuurtjes voorzien. De leermiddelen werden geselecteerd door ons wetenschappelijk team, en werden gratis voorzien door de uitgeverijen (zowel de fysieke leermiddelen als toegang tot de digitale platformen, indien van toepassing).

De analyse van de verzamelde data wijst erop dat het kwaliteitskader een hoge betrouwbaarheid sterke samenhang heeft, wat duidt op een robuuste basis voor toepassing en interpretatie⁹.

3. Kwaliteitskader en leeswijzer

3.1. Structuur

Het kwaliteitskader heeft drie kwaliteitscriteria. Elk kwaliteitscriterium wordt verder geconcretiseerd in indicatoren. Per indicator zijn tenslotte een aantal items geformuleerd die deze verder concreet maken. Elk kwaliteitscriterium, indicator en item dat is opgenomen in het uiteindelijke kwaliteitskader is het resultaat van het volledige ontwikkelproces: van de eerste versie op basis van wetenschappelijke literatuur en de Kwaliteitsalliantie tot de focusgroepen, de pilootstudies en de tussentijdse herwerkingen¹⁰.

De kwaliteitscriteria zijn de volgende:

- Curriculumrealisatie en vakinhoud
- Leer- en ontwikkelingsprocessen van alle leerlingen
- Ondersteuning van de leraar

Het kwaliteitskader begint met een definiëring van wat we, in de context van dit project, verstaan onder een leermiddel. Daarna volgt een oplijsting van elk kwaliteitscriterium, indicator en item. Een indiener kan voor bepaalde items aangeven dat ze niet van toepassing zijn op het leermiddel. Wanneer dat het geval is moet de indiener dat grondig beargumenteren, waarna de beoordelingscommissie zal beoordelen of de argumentatie van de indiener terecht is.

⁹ Het wetenschappelijk rapport bevat een gedetailleerde analyse en de volledige resultaten.

¹⁰ Een verslag hiervan zal te lezen zijn in het wetenschappelijk rapport.

3.2. Kwaliteitskader leermiddelen

Reikwijdte van het kwaliteitslabel: wat verstaan we onder 'leermiddel'?

Het begrip leermiddel is een breed begrip dat kan verwijzen naar veel verschillende materialen. Een leermiddel wordt in het kwaliteitskader gedefinieerd als het overkoepelende begrip voor alle materialen die in een formele lessituatie gebruikt worden om leerlingen kennis en vaardigheden bij te brengen. Een leermiddel kenmerkt zich in het ondersteunen van het leerproces van leerlingen en het onderwijsproces van leraren door (1) inhoud ('wat moeten onze leerlingen leren?') en (2) didactiek ('hoe zorgen we ervoor dat leerlingen de inhoud leren?') aan te dragen aan leerlingen en/of leraren.

Een leermiddel is, met het oog op een beoordeling, het geheel van materialen dat wordt gepresenteerd aan de eindgebruiker en wat dus nodig is om het succesvol in te zetten in de klas. Het kan gaan over zowel papieren als digitale handboeken, leerwerkboeken en aanvullende materialen. We vragen vooraf om duidelijk aan te geven welke materialen het leermiddel dat voor beoordeling wordt aangeboden, precies omvat. In het kwaliteitskader wordt vervolgens over 'het leermiddel' gesproken als de verzamelterm van alle aangeboden materialen door de indiener.

Het kwaliteitskader bestaat uit de volgende criteria en indicatoren:

Kwaliteitscriterium 1: Curriculumrealisatie en vakinhoud

- o Indicator: Afstemming op het gevalideerde doelenkader
- o Indicator: Vakinhoud

Kwaliteitscriterium 2: Leer- en ontwikkelingsprocessen van alle leerlingen

- o Indicator: Vormgeving en taal
- o Indicator: Doordachte en coherente opbouw
- o Indicator: Diepe verwerking van de leerstof
- o Indicator: Differentiatie en toegankelijkheid

Kwaliteitscriterium 3: Ondersteuning van de leraar

- o Indicator: Ondersteuning van de leraar

In wat volgt worden de individuele items opgelijst.

Kwaliteitscriterium 1: Curriculumrealisatie en vakinhoud

Indicator 1 Afstemming op het gevalideerde doelenkader

Het leermiddel...

- Item 1 ... maakt de doelen waar het zich op richt aantoonbaar door ze per onderdeel te vermelden of daaraan te koppelen.
- Item 2 ... is dekkend voor de doelen waar het zich op richt.
- Item 3 ... is transparant over welke inhoud verder gaat dan de minimumdoelen.
- Item 4 ... stemt doelen en didactische werkvormen op elkaar af.

Indicator 2 Vakinhoud

Het leermiddel...

- Item 5 ... bevat geen vakinhoudelijke fouten.
- Item 6 ... sluit aan bij hedendaagse ontwikkelingen van de vakinhoud.
- Item 7 ... faciliteert transfer naar andere vakgebieden of domeinen.

Kwaliteitscriterium 2: Leer- en ontwikkelingsprocessen van alle leerlingen

Indicator 3 Vormgeving en taal

Het leermiddel...

- Item 8 ... hanteert heldere en rijke taal.
- Item 9 ... heeft een functionele, consistente lay-out die de aandacht richt op essentiële elementen en afleiding vermijdt.
- Item 10 ... combineert verschillende media op een coherente en geïntegreerde manier die leerprocessen versterkt.

Indicator 4 Doordachte en coherente opbouw

Het leermiddel...

- Item 11 ... heeft een logische en herkenbare structuur.
- Item 12 ... heeft een doordachte opbouw.
- Item 13 ... verbindt nieuwe inhoud met eerder verworven, relevante kennis.

- Item 14 ... biedt suggesties om leerinhouden flexibel aan te bieden en in te oefenen.
- Item 15 ... integreert gespreide herhaling.
- Item 16 ... werkt toe naar opdrachten waarin eerder aangeboden kennis wordt geïntegreerd.

Indicator 5 Diepe verwerking van de leerstof

Het leermiddel...

- Item 17 ... introduceert nieuwe begrippen duidelijk.
- Item 18 ... biedt relevante variatie in oefentypes aan.
- Item 19 ... bevat opdrachten/activiteiten die leerlingen diepgaand aan het denken zetten.
- Item 20 ... biedt relevante leeractiviteiten aan om in verschillende contexten te oefenen.
- Item 21 ... biedt mogelijkheden om talige interactie in te zetten als middel om te leren.
- Item 22 ... stimuleert het gebruik van effectieve leer- en studeerstrategieën door leerlingen.
- Item 23 ... biedt mogelijkheden om het leerproces van leerlingen te monitoren.

Indicator 6 Differentiatie en toegankelijkheid

Het leermiddel...

- Item 24 ... faciliteert voor alle leerlingen het bereiken van de minimumdoelen.
- Item 25 ... faciliteert het nastreven van verdiepende en/of verbredende doelen bij leerlingen.
- Item 26 ... houdt rekening met de diversiteit in de samenleving en vermijdt stereotype beeldvorming.
- Item 27 ... laat voor iedere beoogde leerling een eenvoudig, efficiënt en toegankelijk gebruik toe.

Kwaliteitscriterium 3: Ondersteuning van de leraar

Indicator 7 Ondersteuning van de leraar

Het leermiddel...

Item 28	... maakt de overkoepelende visie duidelijk.
Item 29	... verduidelijkt per onderdeel de inhoudelijke en/of (vak)didactische keuzes.
Item 30	... houdt rekening met ontwikkelingen binnen de (vak)didactiek waarvan de effectiviteit is aangetoond.
Item 31	... geeft suggesties voor (vak)didactische ondersteuning van de leraar.
Item 32	... ondersteunt de leraar bij het evalueren van het leren van de leerlingen.

3.3. Leeswijzer

Om het gebruik van het kwaliteitskader te ondersteunen, ontwikkelde Leerpunt een leeswijzer die mee getest en geëvalueerd werd tijdens de pilootstudies. Als 'levend' document is de leeswijzer niet bijgevoegd, maar het opstellen, testen en evalueren ervan maakt integraal deel uit van het wetenschappelijke traject van het kwaliteitskader. De leeswijzer zal regelmatig worden bijgestuurd door het wetenschappelijk team van Leerpunt op basis van systematische feedback van zowel beoordelaars als gebruikers.

De leeswijzer voorziet extra duiding bij elk item, verwijst naar de gepaste pedagogische terminologie en wetenschappelijke onderbouwing, en bevat een aantal richtvragen zodat de lezer elk item beter kan inschatten. Op deze manier maakt Leerpunt het kader hanteerbaar en laagdrempelig – zodat het breed inzetbaar is bij zowel aanbieders van leermiddelen als leraren(teams) en organisaties.

Ter illustratie plaatsen we hier een ontwerpversie van één van de items met bijhorende onderdeel uit de leeswijzer.

Indicator 3 Vormgeving en taal		
Het leermiddel...		
Item 8	... hanteert heldere en rijke taal.	Dit item beoordeelt de kwaliteit van de taal die in het leermiddel wordt gebruikt (in instructies en teksten voor leerlingen). De taal moet zowel helder (duidelijk) als rijk (uitdagend en gevarieerd) zijn. Richtvragen: • Is de instructietaal (complexiteit, zinsconstructie, tekstlengte, abstractieniveau...) aangepast aan het niveau van de doelgroep (leeftijd, onderwijsvorm, vakgebied...)? • Beantwoordt het taalregister aan het Standaardnederlands? • Worden er voldoende en uitdagende schooltaalwoorden en vaktermen gebruikt? • Zijn de teksten voldoende rijk op het vlak van woordenschat, zinsbouw en inhoud?

4. Werken op twee sporen

De expertcommissie heeft, in overleg met het team van Leerpunt, ervoor gekozen om op twee sporen te werken: een zelfevaluatietool enerzijds en een beoordelingsprocedure – die tot een kwaliteitslabel kan leiden – anderzijds. Leerpunt legt daarbij de nadruk op

- **Transparantie:** het kwaliteitskader, de leeswijzer en zelfevaluatietool zal voor iedereen vrij raadpleegbaar zijn op de website van Leerpunt. Ook de feedbackrapporten van elk leermiddel waar een kwaliteitslabel aan toegekend werd zullen raadpleegbaar zijn op de website.
- **Waarderende aanpak:** Leerpunt gaat ervan uit dat alle stakeholders onderwijskwaliteit als primaire focus hebben. We gaan er dus ook van uit dat elke indiener effectief een kwaliteitslabel beoogt en dus de ontvangen feedback zal verwerken in het ingediende leermiddel met het oog op een toekenning van het kwaliteitslabel. Daarnaast gaat Leerpunt uit van het beleidsvoerend vermogen van een school om eigen leermiddelen te kiezen op basis van toegekende kwaliteitslabels. Daarom kiest Leerpunt ervoor om niet aan ‘naming and shaming’ te doen door ook (tijdelijk) afgekeurde leermiddelen te publiceren.

4.1. Zelfevaluatie

Leerpunt werkt aan de hand van het kwaliteitskader en de leeswijzer een zelfevaluatietool uit. Het geheel maakt helder uit welke elementen een kwaliteitsvol leermiddel bestaat, zodat leraren(teams) en organisaties het kwaliteitskader kunnen gebruiken om hun eigen leermiddelen te beoordelen en te verbeteren. Omdat het over een zelfevaluatie gaat, zal er via deze piste **geen kwaliteitslabel** uitgereikt worden door Leerpunt.

Het **kader en de zelfevaluatietool** zullen **gratis beschikbaar** gesteld worden op de website van Leerpunt. Samen met de lancering van het kwaliteitslabel worden ondersteunende materialen en korte modules (online) beschikbaar gemaakt zodat aanbieders vooraf helder inzicht hebben in de beoordelingscriteria.

Verder wordt er intensief overlegd met KlasCement op welke manier we het kwaliteitskader en de zelfevaluatietool van Leerpunt kunnen gebruiken om de materialen en processen van KlasCement te versterken.

4.2. Beoordelingsprocedure

Leerpunt werkte samen met de expertcommissie een beoordelingsprocedure uit (die ook getest werd in de pilootstudies), waarbij aanbieders hun materialen **tegen betaling** kunnen laten beoordelen door een beoordelingscommissie. Een goedgekeurd leermiddel leidt tot een **kwaliteitslabel en een publicatie op de website** die Leerpunt voor deze kwaliteitslabels zal ontwikkelen.

Een behaald kwaliteitslabel zal **drie jaar geldig** zijn¹¹. Na afloop van deze termijn kan een verlenging kosteloos worden aangevraagd aan de hand van een revisie van de zelfevaluatie en een staving van de kwaliteitszorg van de aanbieder. Leerpunt zal elke verlenging in overweging nemen en beslissen of een nieuwe beoordelingsprocedure nodig is. Leerpunt zal op voorhand duidelijk communiceren welke aanpassingen doorgevoerd kunnen worden zonder dat een nieuwe beoordeling nodig is, om een hernieuwingsproces of innovatie niet af te remmen.

Het beoordelingstraject zal als volgt verlopen:

- Een aanbieder dient een leermiddel in ter beoordeling en bezorgt daarbij een grondige zelfevaluatie op basis van het kwaliteitskader aan Leerpunt;
- Leerpunt voert een prescreening uit: ze controleert de ontvankelijkheid¹² en bepaalt de omvang van het leermiddel (in functie van werklast en grootte van de beoordelingscommissie – en dus prijs);
- Leerpunt stelt een commissie samen van vijf beoordelaars per ingediend leermiddel en zorgt voor hun opleiding en ondersteuning;
- Elk lid van de commissie beoordeelt het leermiddel in eerste instantie individueel (begeleiding vanuit Leerpunt wordt voorzien);
- De beoordelingscommissie beoordeelt het leermiddel vervolgens gezamenlijk, en Leerpunt schrijft een feedbackrapport op basis van de argumenten van de beoordelaars en de uitkomst van de beoordelingscommissie. Dit feedbackrapport wordt goedgekeurd door de beoordelaars.

Beoordelingscommissie

Elke beoordelingscommissie werkt autonoom, op basis van vooraf vastgelegde criteria en zonder inhoudelijke inmenging. Elk lid van een beoordelingscommissie wordt geselecteerd op onafhankelijkheid (bv. geen auteur van leermiddel), ervaring en motivatie. De beoordelaars worden vervolgens opgeleid om het kader te hanteren en om zo subjectiviteit te minimaliseren. Elke beoordelaar tekent een overeenkomst waarin een vertrouwelijkheidsclausule is opgenomen (conform de aanpak van Leerpunt bij andere projecten), en waarin de vergoeding wordt vastgelegd (een vaste prijs op basis van de inschatting van het aantal dagdelen werk).

Leerpunt zorgt voor de kwaliteitscontrole en evenwichtige samenstelling van de beoordelingscommissie die bestaat uit experts in didactiek en vakinhoud (zowel wetenschappelijke experts als onderwijsprofessionals worden dus betrokken).

Elke beoordelaar krijgt het volledige leermiddel toegestuurd en er wordt online toegang voorzien in het geval van digitale componenten.

¹¹ De overweging werd gemaakt tussen een lange geldigheidsduur (dus goedkoper voor aanbieders) enerzijds en voldoende kwaliteitscontrole op leermiddelen anderzijds.

¹² Leerpunt zal onder andere de volledigheid controleren: wordt het leermiddel volledig aangeboden of heeft de aanbieder bepaalde onderdelen uit de beoordeling gehouden?

Beoordeling van het leermiddel

De beoordelingscommissie kan op basis van de scores de volgende beslissing nemen:

	1A	1B	2	3
Beoordeling	Goedgekeurd	Goedgekeurd mits aanpassingen	Beperkte aanpassingen	Fundamentele aanpassingen
Kwaliteitslabel				

Bij een beoordeling 1A en 1B krijgt de aanbieder het **kwaliteitslabel** voor dat specifieke leermiddel, maar wordt er ook feedback meegestuurd. Bij 1B wordt verwacht dat de aanbieder de gevraagde aanpassingen doorvoert. De feedback is dus verplicht te verwerken en bij een aanvraag voor verlenging moet een aanbieder aantonen dat de vereiste aanpassingen zijn doorgevoerd.

Bij beoordeling 2 wordt het kwaliteitslabel **pas toegekend na** het doorlopen van een **verkorte procedure** en na het doorvoeren van de gevraagde aanpassingen. De verkorte procedure maakt deel uit van het beoordelingstraject en is dus in de prijs inbegrepen.

Bij beoordeling 3 wordt het leermiddel **niet goedgekeurd** door Leerpunt en wordt er **geen kwaliteitslabel** uitgereikt. Als men alsnog het kwaliteitslabel wil krijgen, is een fundamentele herwerking van het leermiddel nodig en moet nadien een nieuwe beoordelingsprocedure opgestart worden.

Voor een uitgebreide toelichting over hoe een commissie tot een beoordeling komt, en hoe de scoring en cesuurbepaling is uitgewerkt, verwijzen we graag naar het wetenschappelijk rapport dat gepubliceerd zal worden op de website van Leerpunt.

Publicatie bij behalen kwaliteitslabel

Als een leermiddel een kwaliteitslabel behaald heeft, wordt het toegevoegd aan de database die op de website van Leerpunt terug te vinden zal zijn. Daarbij zullen volgende zaken mee gepubliceerd worden:

- Titel leermiddel/methode
- Afbeelding
- Aanbieder
- Doelgroep
- Onderwijsvorm
- Koppeling leerplan en/of minimumdoelen
- Digitaal, fysiek, hybride
- Prijs leermiddel
- Hergebruik: welke materialen kunnen hergebruikt worden?

- Publicatiedatum van het leermiddel
- Goedkeuringsdatum
- Link naar de website van de aanbieder
- Link naar het verslag van de beoordelingscommissie

Voor het kwaliteitslabel wordt een logo ontwikkeld dat op alle goedgekeurde leermiddelen kan worden aangebracht, steeds vergezeld van een verwijzing naar de website van Leerpunt. Zo krijgen goedgekeurde leermiddelen een visueel herkenningspunt.

Om marktverstoring te vermijden, zal er gewerkt worden met **'batches'** met een vaste inteken- en publicatiedatum. Er zullen meerdere intekenperiodes zijn per jaar, en vooraf zal bekendgemaakt worden welke leermiddelen in de betreffende batch ingediend kunnen worden. Alle leermiddelen die tijdens één intekenperiode worden aangemeld, zullen op hetzelfde moment gepubliceerd worden op de website van Leerpunt (mits behalen van het kwaliteitslabel).

5. Prijs en betaalbaarheid

De kostprijs van een beoordelingsprocedure zal worden berekend op basis van de omvang van het leermiddel en de werklust voor de beoordelaars¹³. Deze beoordelingskost weegt proportioneel zwaarder door op leermiddelen met kleine oplages (bv. OKAN) dan op leermiddelen met een grote oplage. Om de betaalbaarheid en toegang tot beoordeling voor alle aanbieders te waarborgen en om marktverstoring te vermijden, werkt Leerpunt een solidariteitsmechanisme uit via een gedifferentieerde bijdrage. Leermiddelen met grotere oplages betalen een hogere bijdrage, waarmee (een deel van) de beoordelingskosten van leermiddelen met kleinere oplages wordt gefinancierd. Dit houdt de gemiddelde kost per exemplaar beperkt en op die manier garanderen we een betaalbare beoordeling voor alle aanbieders.

Leerpunt zal bij indiening een prescreening uitvoeren waarbij er door het team een inschatting zal gemaakt worden van de omvang van het leermiddel (bv. handboek – leerwerkboek – handleiding leraar). De indiener zal op de hoogte gebracht worden van de concrete verwachtingen en de prijs en vervolgens kunnen beslissen of het traject richting kwaliteitslabel wordt verdergezet.

Verder zijn er verschillende initiatieven genomen om de prijs zo laag mogelijk te houden:

¹³ De prijs van een beoordelingsprocedure is kostengebaseerd en dient om de beoordelaars te betalen. Leerpunt voorziet de interne structuren, opleiding en begeleiding van de beoordelaars, en kwaliteitsmonitoring met de middelen zoals voorzien in de projectfinanciering (met de toegekende subsidie) en rekent deze niet door aan de indiener.

- Leerpunt ging in gesprek met de **KMO-portefeuille** om geregistreerde dienstverlener te worden en het kwaliteitslabel dus als advies toe te kunnen kennen. De adviespoot zal echter worden geschrapt (zoals besproken in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie d.d. 16 oktober 2025¹⁴), waardoor indieners hier geen aanspraak op kunnen maken.
- Leerpunt heeft in de pilootstudies het **minimumaantal beoordelaars** onderzocht. In het goedgekeurde plan van aanpak was sprake van zes beoordelaars, maar Leerpunt onderzocht een beoordeling met drie, vier en vijf beoordelaars. Omwille van verschillende (kwaliteits)redenen werd ervoor gekozen om vijf beoordelaars in te zetten per commissie. De voorziene dagvergoeding voor de beoordelaars werd gehalveerd.
- Leerpunt heeft onderzocht in welke mate het toekennen van een kwaliteitslabel **btw-plichtig** is. Daartoe werd juridisch advies ingewonnen en de mogelijkheid tot indienen van een verzoekschrift voor een btw-vrijstelling aan de FOD Financiën verkend. De conclusie van het juridische advies is dat er over de activiteiten in het kader van de kwaliteitslabels btw verschuldigd zal zijn.

6. Interne kwaliteitszorg

Er werden verschillende kwaliteitszorgmaatregelen genomen. Voor aanvang van het project werd een risicoanalyse gemaakt en werden bijhorende beheersingsmaatregelen genomen. Tijdens de ontwikkeling van het kwaliteitskader en tijdens de opzet en uitvoering van de pilootstudies werden verschillende maatregelen voorzien om aan kwaliteitszorg te doen, net als tijdens de uitrol van het kwaliteitslabel. Tenslotte wordt er een systeem voor klachtenbehandeling opgezet.

De structuur van het gehele traject volgt de vier fasen van de Plan-Do-Check-Act-cyclus¹. De nadruk ligt hierbij op een iteratieve aanpak en het continu verzamelen van feedback en data op zowel de inhoud van het kwaliteitskader als op de bijbehorende beoordelingsprocedure. De kwaliteitsborging is dus geen eindpunt maar een continu proces, het kwaliteitskader en de procedure zijn niet statisch, maar dynamisch. Dit proces vertegenwoordigt een reeks van kleinere, op elkaar volgende PDCA-cycli.

Plan

- Het kwaliteitskader werd opgesteld door een **expertteam** dat zich hiervoor baseerde op wetenschappelijk onderzoek. Het expertteam kwam verschillende keren samen, en het kwaliteitskader werd verschillende keren intern voorgelegd aan collega-experten¹⁵.

¹⁴ [Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie donderdag 16 oktober 2025, 9.30 uur | Vlaams Parlement](#)

¹⁵ Wetenschappelijk medewerkers van Leerpunt

- Na een eerste versie van het kwaliteitskader werden acht **focusgroepen** georganiseerd met verschillende actoren uit het onderwijsveld. De verticale en horizontale analyses uit de focusgroepen werden voorgelegd aan het expertteam.

Do

- De **beoordelingscommissies** zullen evenwichtig worden samengesteld met zowel vakinhoudelijke experts (minimaal 5 jaar relevante ervaring) als praktijkexperts (minimaal 5 jaar relevante ervaring in het onderwijsveld). Kandidaten worden vooraf geselecteerd door het wetenschappelijk team van Leerpunt, waarbij o.a. op expertise, motivatie en onafhankelijkheid wordt gescreend.
- Door in de pilootstudies twee digitale **opleidingsmomenten** te voorzien, werd een uniforme interpretatie van het kwaliteitskader en de bijbehorende beoordelingscriteria door de beoordelaars nagestreefd. Deze opleiding wordt ook tijdens de uitrol van het project verdergezet.
- Voordat de beoordelaars van start gaan met het beoordelen van het leermiddel, wordt met elke beoordelingscommissie een **opstartgesprek** gehouden. Hierin wordt het leermiddel en de procedure toegelicht. Beoordelaars die niet aanwezig kunnen zijn op het opstartgesprek worden individueel gecontacteerd.
- Door twee **digitale vragenuurtjes** te voorzien gespreid over de beoordelingsprocedure, wordt proactief afgestemd op vragen van beoordelaars en moeilijk interpreteerbare items. Daarnaast beantwoorden de wetenschappelijk medewerkers vragen van beoordelaars steeds zo snel mogelijk.

Check

- De **pilootstudies onderzochten** de **betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid** van het kader en de procedure, dat nadien werd bijgestuurd waar nodig.
 - De betrouwbaarheid werd statistisch geëvalueerd op basis van de kwantitatieve data, terwijl de kwalitatieve data aanvullende inzichten bood waarmee knelpunten en verbetermogelijkheden konden worden vastgesteld.
 - De interne consistentie van het kwaliteitskader werd nagegaan door de berekening van Cronbach's alpha. Om de mate van overeenstemming tussen beoordelaars te onderzoeken, werd de intraklassecorrelatiecoëfficiënt (ICC) berekend.
 - Voor verdere validatie en structurele analyses zullen, van zodra een voldoende omvangrijke dataset beschikbaar is vanuit de feitelijke screening, zowel exploratieve als confirmatorische factoranalyses worden uitgevoerd. Daarnaast blijft de kwalitatieve dataverzameling een blijvend onderdeel van het kwaliteitsproces.

- In piloot A werd de verzamelde data gebruikt om te valideren of het kader toepasbaar is voor een brede waaier aan leermiddelen, gaande van bijvoorbeeld leermiddelen voor nichesectoren tot volledig digitale leermiddelen.
- In piloot B werd onderzocht of verschillende beoordelaars onafhankelijk van elkaar tot vergelijkbare oordelen komen wanneer zij hetzelfde leermiddel beoordelen.

Voor meer informatie over de pilootstudies, zie 2.3.

- Om de **marktvaliditeit** te toetsen, werd een gestructureerde feedbackronde gehouden met de aanbieders die deelnamen aan het pilootonderzoek. Zij kregen via een vragenlijst in Qualtrics de mogelijkheid om input te geven over het kwaliteitskader, het self-assessment en de voorgestelde beoordelingsprocedure. Deze feedback is essentieel om de praktische haalbaarheid en de acceptatie bij de aanbieders te onderzoeken.
- Om de **uitgeverijen** mee te nemen in het ontwikkelproces werden verschillende **infomomenten** georganiseerd waarbij vragen gesteld konden worden over het kader, de beoordelingsprocedure en alle randvoorwaarden.
- Daarnaast werd een **feedbackronde** georganiseerd met de beoordelaars zelf (zowel tijdens de pilootstudies als tijdens de uitrol). Zij kregen via een vragenlijst in Qualtrics de mogelijkheid om input te geven over aspecten zoals het kwaliteitskader, de algemene procedure, de opleiding en de werking van de beoordelingscommissie. Deze feedback was essentieel om zowel het kwaliteitskader als de gevolgde procedure te evalueren en bij te sturen. De feedback uit de feedbackrondes werd voorgelegd aan de expertcommissie.

Act

- Door de **documentatie van keuzes** in het wetenschappelijk rapport en in de eindrapportage geven we transparant weer waarom welke keuzes gemaakt zijn en reconstrueren we het ontwikkelproces.
- Leerpunt zal op basis van kwantitatieve en kwalitatieve data-analyse, praktijkervaringen en de meest recente wetenschappelijke inzichten (die deel uitmaken van de 'check'-fase) het kwaliteitskader, de leeswijzer en de beoordelingsprocedure **monitoren** en waar nodig op vaste momenten aanpassingen doorvoeren. Afwijkende beoordelingsscores worden systematisch geanalyseerd en, indien noodzakelijk, gecorrigeerd of besproken binnen de beoordelingscommissie om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid en de consistentie van de beoordelingen op te volgen. Bij wijzigingen in leerplannen of minimumdoelen zal Leerpunt transparant communiceren over de gevolgen voor toekomstige beoordelingen. Retroactieve impact wordt vermeden, goedgekeurde leermiddelen blijven goedgekeurd tijdens de geldigheidsduur van de toegekende kwaliteitslabels.